

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6 Vtrum prophetiæ possit subesse falsum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

Nam quaedam sunt, quae sub vniuersalibus, quae fide tenentur, subsumuntur, certificantur, & regulantur, applicando vniuersalia ad singularia: vt quod nunc moriendum est pro fide Christi, certificatur, & regulatur ex vniuersali fidei documento. Qui meruerit coram hominibus, &c. Ex hac est regula certum sum quod nunc est mihi moriendum pro confessione fidei Christi, & in his sufficit certitudo fidei. Quae dam vero sunt, quae ex vniuersalibus fidei documentis non certificantur, sed stante fidei certissima firmitate remanent ambigua, vel incerta in oppositum. Et ad assertionem talium, cum certitudo fidei locum non habeat, requiritur certitudo emendata. Talia autem sunt missio Hieremias, & praeparatio ad necem in nocentis Isaac. Ex nullo siquidem vniuersali documento fidei concluditur tunc, quod Deus miser Hieremiam, & ex fidei ac rationis documentis certum erat oppositum eius quod dispouit Abraham, quoniam mors filij innocens diuino ac naturali iure prohibita est. Et ideo, quia Hieremias asseruit i veritate, Misit me Deus: & Aaraham parauit ead necem filij, optime inferitur, quod verumque habuit de his certitudinem euidentiam.

SED CONTRA est, quod Gregorius. * dicit super Ezech. Sciedum est, quod aliquando propheta sancti dum consuluntur, ex magno vsu prophetandi quaedam ex suo spiritu proferunt, & esse hoc ex prophetia spiritu suscipiuntur.

RESPON. Dicendum, quod mens prophetae dupliciter a Deo instruitur. Vno modo, per expressam reuelationem: alio modo per quendam instinctum, quem interdum etiam nescientes humana mentes patiuntur, vt * Augu. dicit 2. super Genes. ad litteram. De his ergo, quae expressae per spiritum prophetiae propheta cognoscit, maximam certitudinem habet, & pro certo habet, quod haec sunt diuinitus sibi reuelata. Vnde dicitur Hier. 26. In veritate misit me Dominus ad vos, vt loquerer in aures vestras omnia verba haec: alioquin si de hocip se certitudinem non haberet, fides quae dictis prophetarum innititur, certa non esset. Et signum prophetiae certitudinis accipere possunt ex hoc, quod Abraham admonitus in prophetica visione, se praeparauit ad filium vni genitum immolandum: quod nullatenus fecisset, nisi de diuina reuelatione fuisset certissimus. Sed ad ea, quae cognoscit per instinctum, aliquid sic se habet, vt non plene discernere possit, vtum haec cogitauerit aliquo diuino instinctu, vel per spiritum proprium. Non autem omnia, quae cognouimus diuino instinctu, sub certitudine prophetica nobis manifestantur. Talis enim instinctus est quidam imperfectum in genere prophetiae: & hoc modo intelligendum est verbum * Grego. Ne tñ error ex hoc possit accide, per Spiritum sanctum citius correcti, ab eo, quae vera sunt, audiunt, & semetipsos, quia falsa dixerint, reprehendunt, vt ibidem * Gre-

gorius. quod inter veros, & falsos prophetas haec est distantia, quod veri citius dicitur suum corrigunt: falsi vero falsa praenuntiant, & a Spiritu sancto alieni in sua falsitate perdurant. Et per haec patet, quod de bonis prophetis videtur regulariter verum quod corriguntur citius quando ex proprio errant spiritu: nec experientia apparet in oppositum, nisi forte vocado prophetas bonas personas, quae reputantur spirituales, patientes extant, quae a quoque propheta dicuntur. Distant enim a prophetis, pluraquam terra a caelo, quoniam haec naturalia sunt, & ipsissime infirma naturae: propheta autem superna: vralis est, vt infra patebit. Ratio quoque allata nihil obstat: tunc quia ex hoc quod propheta sanctus, qui errauit non discernendo spiritu, postea corrigitur, non sequitur, quod semper tunc, vel postea discernat.

SECUNDA SECUNDA S. Tho. GGG nat

In eodem articulo circa calcem illius, circa instinctus prophetici correctionem dubium occurrit, An hoc sit verum, quod quando propheta ex instinctu errant, corrigantur a Spiritu sancto, & vera audiant, ac semetipsos reprehendant. Et est ratio dubij, quia hinc auctoritas Gregorij partem dicit affirmatiuam, hinc experientia apparet in oppositum. Et ratio: quia si sic esset, sequeretur, quod semper propheta discerneret inter suum, ac diuinum instinctum, vel tunc, vel post per aduenientem correctionem. Ad hoc dicitur, quod propheta per instinctum dupliciter loquitur, scilicet diuinum, vel proprium. Et siquidem diuino instinctu loquitur, quantum non discernat se loqui diuino instinctu, tamen impositibile est, quod falsum dicat, quoniam diuinus instinctus non potest esse principium falsi, & propterea non est tunc locus correctioni. Si autem loquitur ex proprio instinctu tamquam ex diuino, dupliciter contingere potest. Primo, vt credat se loqui ex diuino spiritu, & hoc licet: possit contingere alicui prophetae, non tamen prophetis sanctis conuenit: quoniam propheta sancti quoniam incerti sunt de instinctu, non credunt, sed suspicantur diuinum esse instinctum, ita quod in sola suspitione falluntur, vt Grego. in prima Homil. super Ezech. dicit, & tunc est locus correctioni. Sed prophetis sanctis propter suam sanctitatem citius diuina opitulatur correctio, vt testatur correctio facta Nathan super aedificationem templi. Prophetis autem non sanctis huiusmodi correctionem non oportet aduenire: quia privilegium sanctitatis in prophetis, hoc est: quin etiam subdit Gregorius, quod inter veros, & falsos prophetas haec est distantia, quod veri citius dicitur suum corrigunt: falsi vero falsa praenuntiant, & a Spiritu sancto alieni in sua falsitate perdurant. Et per haec patet, quod de bonis prophetis videtur regulariter verum quod corriguntur citius quando ex proprio errant spiritu: nec experientia apparet in oppositum, nisi forte vocado prophetas bonas personas, quae reputantur spirituales, patientes extant, quae a quoque propheta dicuntur. Distant enim a prophetis, pluraquam terra a caelo, quoniam haec naturalia sunt, & ipsissime infirma naturae: propheta autem superna: vralis est, vt infra patebit. Ratio quoque allata nihil obstat: tunc quia ex hoc quod propheta sanctus, qui errauit non discernendo spiritu, postea corrigitur, non sequitur, quod semper tunc, vel postea discernat.

SECUNDA SECUNDA S. Tho. GGG nat

In eodem articulo circa calcem illius, circa instinctus prophetici correctionem dubium occurrit, An hoc sit verum, quod quando propheta ex instinctu errant, corrigantur a Spiritu sancto, & vera audiant, ac semetipsos reprehendant. Et est ratio dubij, quia hinc auctoritas Gregorij partem dicit affirmatiuam, hinc experientia apparet in oppositum. Et ratio: quia si sic esset, sequeretur, quod semper propheta discerneret inter suum, ac diuinum instinctum, vel tunc, vel post per aduenientem correctionem. Ad hoc dicitur, quod propheta per instinctum dupliciter loquitur, scilicet diuinum, vel proprium. Et siquidem diuino instinctu loquitur, quantum non discernat se loqui diuino instinctu, tamen impositibile est, quod falsum dicat, quoniam diuinus instinctus non potest esse principium falsi, & propterea non est tunc locus correctioni. Si autem loquitur ex proprio instinctu tamquam ex diuino, dupliciter contingere potest. Primo, vt credat se loqui ex diuino spiritu, & hoc licet: possit contingere alicui prophetae, non tamen prophetis sanctis conuenit: quoniam propheta sancti quoniam incerti sunt de instinctu, non credunt, sed suspicantur diuinum esse instinctum, ita quod in sola suspitione falluntur, vt Grego. in prima Homil. super Ezech. dicit, & tunc est locus correctioni. Sed prophetis sanctis propter suam sanctitatem citius diuina opitulatur correctio, vt testatur correctio facta Nathan super aedificationem templi. Prophetis autem non sanctis huiusmodi correctionem non oportet aduenire: quia privilegium sanctitatis in prophetis, hoc est: quin etiam subdit Gregorius, quod inter veros, & falsos prophetas haec est distantia, quod veri citius dicitur suum corrigunt: falsi vero falsa praenuntiant, & a Spiritu sancto alieni in sua falsitate perdurant. Et per haec patet, quod de bonis prophetis videtur regulariter verum quod corriguntur citius quando ex proprio errant spiritu: nec experientia apparet in oppositum, nisi forte vocado prophetas bonas personas, quae reputantur spirituales, patientes extant, quae a quoque propheta dicuntur. Distant enim a prophetis, pluraquam terra a caelo, quoniam haec naturalia sunt, & ipsissime infirma naturae: propheta autem superna: vralis est, vt infra patebit. Ratio quoque allata nihil obstat: tunc quia ex hoc quod propheta sanctus, qui errauit non discernendo spiritu, postea corrigitur, non sequitur, quod semper tunc, vel postea discernat.

ARTICVLVS VI.

VTUM ea quae prophetice cognoscuntur, vel annuntiantur, possint esse falsa.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur, quod ea quae prophetice cognoscuntur, vel annuntiantur, possint esse falsa. Prophetia enim est de futuris contingentibus, ut dictum est: sed futura contingenta possunt non euenire, alioquin ex necessitate contingerent, ergo prophetiae potest subesse falsum.

¶ 2 Præter. Isaias prophetice praenunciavit Ezechiae dicens, Disponde domui tuae, quia morieris tu, & non viues: & tamen additi sunt uitae eius postea quindecim anni, ut habetur 4. Reg. 20. & Isaias. Similiter & Hieremias. Dominus dicit. Repente loquar aduersum gentem, & aduersum regnum, vt eradicem, & destruiam, & disperdam illud. Si penitentiam egerit gens illa a malo suo, quod locutus sum aduersus eam, & agam ego poenitentiam super malo quod cogitavi ut facerem ei. Et hoc apparet per exemplum Ninuitarum, secundum illud Ionae 3. Misertus est Dominus super malitiam quam dixit, vt faceret eis, & non fecit, ergo prophetiae potest subesse falsum.

¶ 3 Præter. Omnis conditionalis, cuius antecedens est necessarium absolute, consequens est necessarium absolute: quia ita se habet consequens in conditionalis ad antecedens, sicut conclusio ad praemissas in syllogismo. Ex necessarijs autem nunquam contingit syllogizare, nisi necessarium, ut probatur in 1. Posteriori: sed si prophetiae non potest subesse falsum, oportet haec conditionale esse verum, Si aliquid est p-

secunda secunda s. tho. ggg nat

Infr. q. 172. a. 1. cor. & ar. 5. ad 3. & ar. 6. ad 2. & veric. 13. ar. tic. 3. cor. & ar. 10. ad 7. ar. 3. huius quae.

li. 1. rex. 17. tom. 1.

nat suū a diuino instin-
ctum : qm̄ non
semper ad hūmōi er-
rorem prorūpit, sed
suis enlo stat animo,
& p̄fert eloquio sus-
pensio, tum quia da-
to, q̄ post cognoscere
ret ex aduenire cog-
rectione, stat solida
differētia als gnata
quōd absolute in ip-
so instinctū non cog-
noscat an Deus sit,
qui det illum.

In prologo
in P̄dica. 1.
in prin.

¶ Ex eodem articulo
collige aliam pro-
phetiæ conditionē,
s. q̄ si simpliciter est
prophēta, dat pro-
phēta clarā visio-
nē reuelationis,
hoc est q̄ Deus est
reuelans sibi tunc
hoc, ita q̄ non cre-
dit firmiter, sed vi-
det sic esse.

Art. 3. & 5.
huius q.

¶ Super Quisio. 17.
Artic. 6.

In artic. 6. eiusdē q.
171. nota in corpo-
re articuli, quōd pro-
phēta dī cognitio
expressa ex diuina
reuelatione per mo-
dum doctrinæ, non
quantū ad discursū,
sed quā ad cōi-
cationem, ita quōd
intendit auctor non
q̄ Deus doceat pro-
phetam syllogizan-
do, vt magister do-
cet discipulū ex quo-
dā i quoddā discursū
do sed q̄ doces hōi-
nē cōicādo illi notit-
iā suā, sicut magi-
ster cōicāc discipulo
notitiā quā hēt. Mo-
dus autē quomodo
ista cōicatio fit, in-
ferius tractabitur.

q. 14. art. 13.
& 15. & q.
16. art. 8. q.
39. ar. 4.

¶ In eodem articulo
in responsione ad 3.
nota duo. Primū est,
q̄ auctor asserit an-
tecedens illud, A est
prophetarū, & simi-
liter, A est p̄sentū, es-
se impossibile nō ef-
se, hoc est, esse neces-
sariū, ita q̄ cōcedit
argumento, q̄ ante-
cedens est absolute

phetarum, erit: huius autem con-
ditionalis antecedens est necessa-
rium absolute, cum sit de præte-
rito, ergo & consequens erit ne-
cessarium absolute, quod est in-
conueniens: quia sic propheta,
non esset contingentium. Falsum
est ergo, q̄ prophēta non possit
subesse falsum.

SED CONTRA est, qd Cassiod.
dicit, * quōd prophēta est in spi-
ratio, vel reuelatio diuina, rerum
euentus immobili ueritate denū-
tians: non autem esset immobilis
veritas prophēta, si posset ei fal-
sum subesse. ergo non potest ei
subesse falsum.

RESPON. Dicendum, quōd si-
cut ex dictis patet, propheta est
quādā cognitio intellectui pro-
phēte impressa ex reuelatione di-
uina per modum cuiusdam do-
ctrinæ. Veritas autem cognitio-
nis est eadē in discipulo & in do-
cente, quia cognitio addiscentis
est similitudo cognitionis docē-
tis, sicut in rebus naturalibus for-
ma generati est similitudo que-
dam formæ generatis. Et per hūc
et modum Hieron. dicit, q̄ pro-
phēta est quoddam signum di-
uine præscientiæ. Oportet igitur eā
dem esse ueritatē prophēticæ cog-
nitionis, & enuntiationis, quæ
est cognitionis diuine, cui im-
possibile est subesse falsum, vt in
primo * dictū est. Vnde prophe-
tiæ non potest subesse falsum.

AD PRIMVM ergo dicendum,
q̄ sicut in primo dictū est, * cer-
titudō diuine præscientiæ non ex-
cludit contingentiam singulariū
futurorum, quia fertur in casū,
quōd sunt præsentia, & iam de-
terminata ad vnum. Et ideo etiā
prophēta, quæ est diuine præ-
scientiæ similitudo impressa, uel
signum, sua immobili ueritate fu-
turorum contingentiam nō ex-
cludit.

AD SECUNDVM dicendum, q̄
diuina p̄scientia respicit futura s̄m
duo. s̄m qd sunt in seipsis, in quā
tū. s̄m p̄sentialiter in quæ: &
s̄m quōd sunt in suis causis, in
quātū. s̄m uidet ordinē causarū ad
effectus. Et quamuis cōtingētia
futura, prout sunt in seipsis, sunt
determinata ad vnum, tū prout
sunt in suis causis, nō sunt deter-
minata, quin possint aliter eue-
nire. Et quāuis ista duplex cog-
nitio semper intellectui diuino cō-
iungatur, non tamē coniungitur
semper in reuelatione prophēti-
ca, quia impressio agentis non
semper adæquat eius uirtutē. Vn-
de quādoq; reuelatio prophētica
est impressa quadam similitudo

diuina præscientia; prout reuelat
cit ipsa futura contingentia in se-
ipsis: & talia sic eueniunt: sicut
prophetantur, secundū illa, & c.
ce virgo concipiet. Quandoque
verò prophētica reuelatio est im-
pressa similitudo diuine præsci-
entia, prout scilicet cognoscit ordi-
nem causarum ad effectus: & sic
quandoque aliter euenit, quam
prophetetur, nec tū prophēticæ
subest falsum. Nā sensus prophē-
tiæ est, quōd inferiorum causarū
dispositio siue naturalium, siue
humanorū actū, hoc habet, ut
talīs effectus eueniat, & secundū
hoc intelligitur uerbum s̄m dictū
hoc inuenitur, & non uires, id est,
dispositio corporis tui ad mortē
ordinatur. & quod dicitur Iona
3. Ad huc quadraginta dies, & Ni-
niue subuertetur, id est, hoc me-
rita eius exigunt, ut subuertatur.
Dicitur autē Deus penitere meta-
phorice, in quantum ad modum
penitentis se habet: prout scilicet
mutat sententiam, etiam non
mutet consilium.

AD TERTIVM dicendum, q̄
quia eadē est ueritas prophēticæ
& diuine præscientiæ, ut dictū
est, * hoc modo illa conditi-
onalis est uera, si aliquid est pro-
phetatū, erit sicut ista. Si aliquid
est prædictum, erit. In utraque
enim antecedens est impossibile
non esse. Vnde & consequens est
necessarium non secundū, quod
est futurum respectu nostri, sed
ut consideratur in suo præsentī,
prout subditur præscientiæ di-
uina, ut * in primo dictum est.

QVAESTIO CLXXII.
De causa prophetiæ, in sex articulis
diuisa.

DEINDE considerandi
est de causa prophetiæ
Et circa hoc queruntur
sex.

- ¶ Primū, Vtrum prophetia sit
naturalis.
- ¶ Secundo, Vtrum sit a Deo mediū
requisitū.
- ¶ Tertio, Vtrum ad prophetiam requiratur
situs naturalis.
- ¶ Quarto, Vtrum requiratur bonitas
situs.
- ¶ Quinto, Vtrum sit aliqua prophetia
in seipsis.
- ¶ Sexto, Vtrum prophetia damnetur
dicant uerum.

ARTICVLVS PRIMVS

Vtrum prophetia possit esse naturalis

AD PRIMVM sic proceditur
quod propheta possit esse naturalis
enim Gregorius * in 4. Dialogorum